

RAAP-NOTITIE 1411

Plangebied Langbroekerweg 22

Gemeente Doorn

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Dhr. D. Quint

Titel: Plangebied Langbroekerweg 22, gemeente Doorn; archeologisch vooronderzoek:
een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: november 2005

Auteur: *drs. S. Warning*

Projectcode: DOLA

Projectleider: drs. S. Warning

Projectmedewerker: drs. J. van Eijk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 401042

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 14782

Autorisatie: drs. P. Deunhouwer

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Dhr. D. Quint heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 24 november 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouwwerkzaamheden in de gemeente Doorn. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van vondstrijke nederzettingen wordt aanbevolen de voorgenomen graafwerkzaamheden zonder beperkingen te laten uitvoeren. Wel wordt aanbevolen deze bodemingrepen archeologisch te laten begeleiden aangezien zij bedreigend zijn voor mogelijk aanwezige vondstarme nederzettingen of zeer lokale archeologische resten (zoals graven en verkavelingsgreppels).

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Dhr. D. Quint heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 24 november 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouwwerkzaamheden in de gemeente Doorn. De bouwwerkzaamheden bestaan uit de sloop van de huidige bebouwing en de nieuwbouw van een huis met garage. In de nieuwbouw zijn kelders gepland waarmee bodemverstoringen tot circa 3,0 m –Mv gepaard gaan. Het archeologisch onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied, 3000 m², ligt ten zuiden van de bebouwde kom van Doorn, direct ten westen van de Langbroekerweg (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 39B van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 151.625/448.150. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Doorn, sectie A, nummer 3810. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied bebouwd en deels in gebruik als erf.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het vooronderzoek is gebaseerd op een Plan van Aanpak dat is beoordeeld en goedgekeurd door de provinciaal archeoloog van de provincie Utrecht dhr. drs. R.S. Kok. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de 'Richtlijnen voor bureauonderzoek, Provincie Utrecht' (Kok, 2004). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de 'Richtlijnen booronderzoek, Provincie Utrecht' (Kok, 2005).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCheologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Geologisch gezien bestaat het plangebied uit dekzand (RGD, 1984; code Tw3). Het betreft de dagzomende pleistocene Formatie van Twente.

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (Stiboka/RGD, 1986 ;code 2M9). De vlakte is ontstaan door accumulatie van dekzand zonder dat daar duintjes bij gevormd zijn. Oppervlakkig heeft verspoeling door sneeuwmeltwater van het dekzand plaatsgevonden. Het reliëf is daardoor afgevlakt. (Stiboka/RGD, 1986).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit hoge enkeerdgronden of gooreerdgronden (Stiboka, 1973: code zEZ/pZn21). Op de bodemkaart is het niet mogelijk geweest om een onderscheid aan te geven. In beide gevallen gaat het om gronden waar door menselijke activiteit een humushoudende bovengrond is ontstaan. De humushoudende bovengrond is in de meeste gevallen ontstaan door bemesting met potstalmest, hierdoor vond een geleidelijke ophoging plaats. De ouderdom van de ophogingsdekken kan sterk uiteen lopen. De aanleg kan uit de Vroege Middeleeuwen dateren, maar de meeste dekken zijn jonger. De dikte van de bovengrond bepaalt of de gronden tot de enkeerdgronden (meer dan 50cm) of tot de gooreerdgronden (minder dan 50cm) worden gerekend (Stiboka, 1973).

Archeologie

In de omgeving van het plangebied zijn tijdens veldkarteringen een aantal vondsten uit de Late Middeleeuwen gedaan. Het betreft 2 vindplaatsen. Een ten oosten (waarnemingsnummer 10406) en een ten westen (waarnemingsnummer 10401) van het plangebied (figuur 1).

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) geldt voor het plangebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van dagzomend dekzand. Hier kunnen archeologische vindplaatsen vanaf de Midden Steentijd, het Mesolithicum, verwacht worden.

De provincie heeft aangegeven dat tijdens archeologisch onderzoek amateur-archeologen geraadpleegd moeten worden. De door de provincie genoemde amateur-archeoloog was echter tijdens het onderzoek niet bereikbaar.

Historische gegevens

Op de Nieuwe Kaart van den Lande van Utrecht uit 1696 staat de Langbroekerweg al aangegeven. Deze heet dan nog *De Wegh na Doorn*. Langs deze weg staan geen huizen of boerderijen aangegeven; alleen aan weerszijden een rij bomen (Canaletto, 1973).

In de Grote Historische Atlas van Nederland (1839-1859) heet de weg inmiddels *Langbroeksche Weg*. Er is ook op deze kaart geen sprake van bebouwing in het plangebied (Wolters-Noordhoff, 1990). Op de kadastrale minuut uit 1829 staat evenmin bebouwing in het gebied aangegeven (www.dewoonomgeving.nl).

Volgens de Cultuur Historische Hoofdstructuur van Utrecht bevindt het plangebied zich in een gebied met een zeer hoge cultuurhistorische waarde. Het plangebied ligt ten noorden de Gooijerdijk, in een zone waarin sporen van bewoning uit 1000 tot 1300 na Chr. wordt verwacht.

Archeologische verwachting

Op grond van de aanwezigheid van dagzomend dekzand, mogelijk afgedekt door een plaggendeek, gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Mesolithicum.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 8 boringen verricht in een verspringend grid van 20 bij 25 m (figuur 2).

Er is geboord tot maximaal 1,0 m –Mv met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte met een waterpastaestel ingemeten, waarbij de hoogte is herleid van NAP-bout, in de gevel van het pand aan de Gooijerdijk 35 (boutnummer 39B0211, 4,247m +NAP). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen. Het opgeboorde materiaal is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De geologische opbouw van de bodem is in het hele plangebied hetzelfde. Vanaf het maaiveld is een humushoudende bovenlaag, het esdek (A-Horizont) aanwezig. Deze laag bestaat uit bruingrijs zand. Tussen de 0,4 m en 0,6 m –Mv begint (donker)geel tot geelgrijs zand, dat is geïnterpreteerd als dekzand (C-Horizont). Over het algemeen is de overgang van esdek naar dekzand vrij scherp. De bodemopbouw is relatief gaaf, behalve in boring 6 waar een mogelijke greppelvulling is aangetroffen.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek is in 1 van de 8 boringen, in het esdek op circa 0,2 m –Mv een fragment handgevormd grijs aardewerk gevonden.

Dit aardewerk is moeilijk te determineren, maar dateert mogelijk uit de (Late) Prehistorie of uit de Middeleeuwen. Verder zijn ook puinfragmenten, glas en kiezels waargenomen. Aan deze indicatoren wordt geen betekenis toegekend. In het dekzand zelf zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In verband met de voorgenomen nieuwbouw van een woning en garage met kelders aan de Langbroekerweg 22 in Doorn is er op 24 november 2005 door RAAP Archeologisch Adviesbureau een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd. Voor aanvang van het onderzoek gold een hoge verwachting voor vindplaatsen vanaf het Mesolithicum. Tijdens het veldonderzoek is een bodemopbouw vastgesteld van een esdek op dekzand. In het esdek, op 0,2 m –Mv, is een fragment handgevormd grijs aardewerk aangetroffen, dat in de (Late) Prehistorie of Middeleeuwen wordt gedateerd.

Het veldonderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van vondstrijke nederzettingen. Omdat de bodemopbouw relatief gaaf is en het aangetroffen fragment aardewerk op een archeologische vindplaats in de nabijheid van het plangebied kan duiden, valt niet uit te sluiten dat zeer lokale archeologische resten aanwezig zijn.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van duidelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats wordt aanbevolen de voorgenomen graafwerkzaamheden zonder beperkingen te laten uitvoeren. Wel wordt aanbevolen deze bodemingrepen archeologisch te laten begeleiden aangezien het niet is uit te sluiten dat er in het plangebied lokale archeologische resten aanwezig zijn.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Utrecht (dhr. drs. R.S. Kok).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Kok, R.S.**, 2004. Richtlijnen voor bureauonderzoek, Provincie Utrecht.
- Kok, R.S.**, 2005. Richtlijnen Provincie Utrecht ten behoeve van inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen, Utrecht.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- RGD**, 1984. *Geologische kaart van Nederland*. Blad Tiel West (39W). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- Stiboka**, 1973. *Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50 000*. Blad 39 West, Rhenen. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Stiboka/RGD**, 1986. *Geomorfologische kaart van Nederland schaal 1 : 50 000*. Blad 39 Tiel. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen en Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Uitgeversmaatschappij Canaletto**, 1973. *Nieuwe kaart van den Lande van Utrecht*. Uitgeversmaatschappij Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland 1 : 50 000*. 1 West-Nederland 1839-1859, Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

A/C profiel	Bodemprofiel waarin een humusrijke A-horizont direct gelegen is op het ongeroerde moedermateriaal (C-horizont).
dagzomen	Aan de oppervlakte komen, zichtbaar worden van gesteenten (met inbegrip van zand, klei, etc.).
dekzand	Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).
enkeerdgronden	Dikke eerdgrond (= laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen) ontwikkeld op zandgrond onder invloed van de mens; worden ook wel essen genoemd.
esdek	Oud verhoogd bouwland, ontstaan door ophoging ten gevolge van bemesting. Voor de bemesting werden plaggen of met zand vermengde potstalmest opgebracht. In geval van een es is de opgebrachte laag ten minste 50 cm dik. De term es is gangbaar in Noord- en Oost-Nederland. In Midden-Nederland wordt gesproken van enk of eng en in Zuid-Nederland van akker of veld.
Pleistoceen	Geologisch tijdperk dat ca. 2,3 miljoen jaar geleden begon. Gedurende deze periode waren er sterke klimaatswisselingen van gematigd warm tot zeer koud (de vier bekende IJstijden). Na de laatste IJstijd begint het Holoceen (ca. 8800 voor Chr.).

Overzicht van tabellen, figuren en bijlagen

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

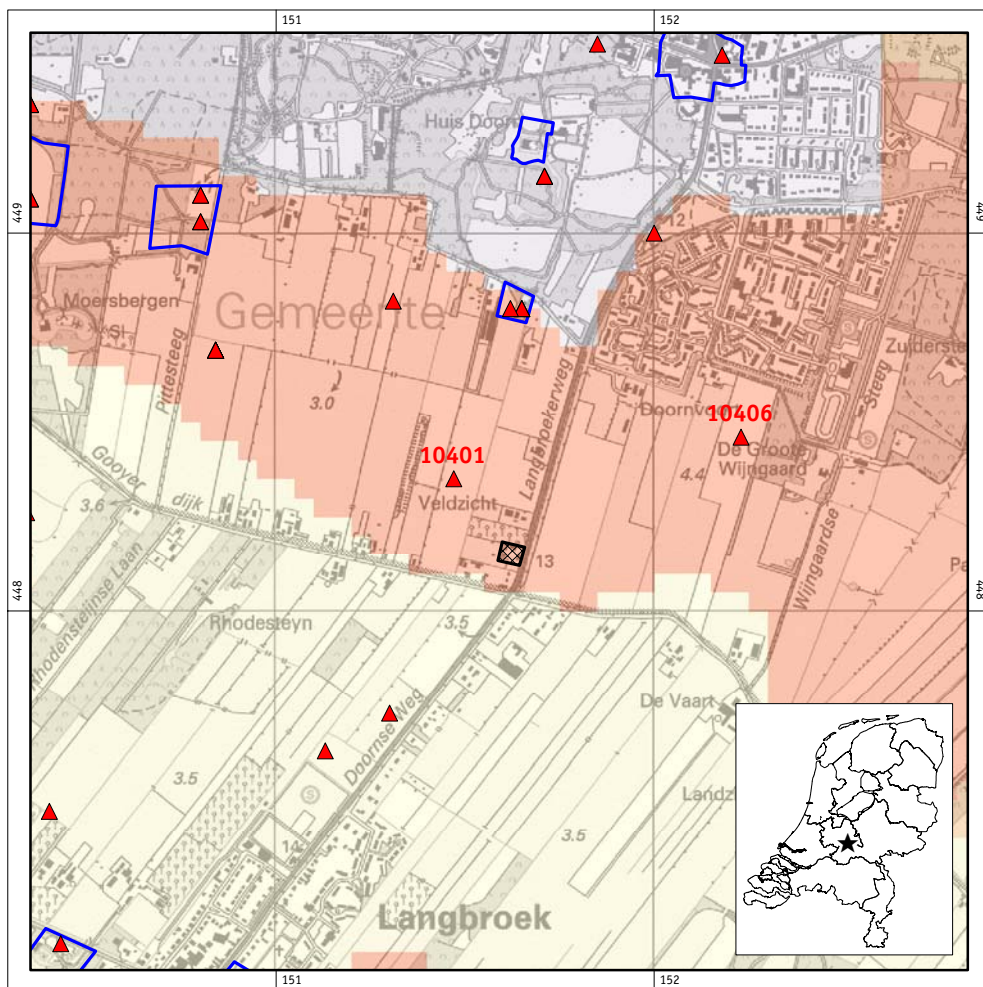
Figuur 1. Ligging van het plangebied, omliggende ARCHIS-waarnemingen,
AMK-terreinen, geprojecteerd op de IKAW.

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.

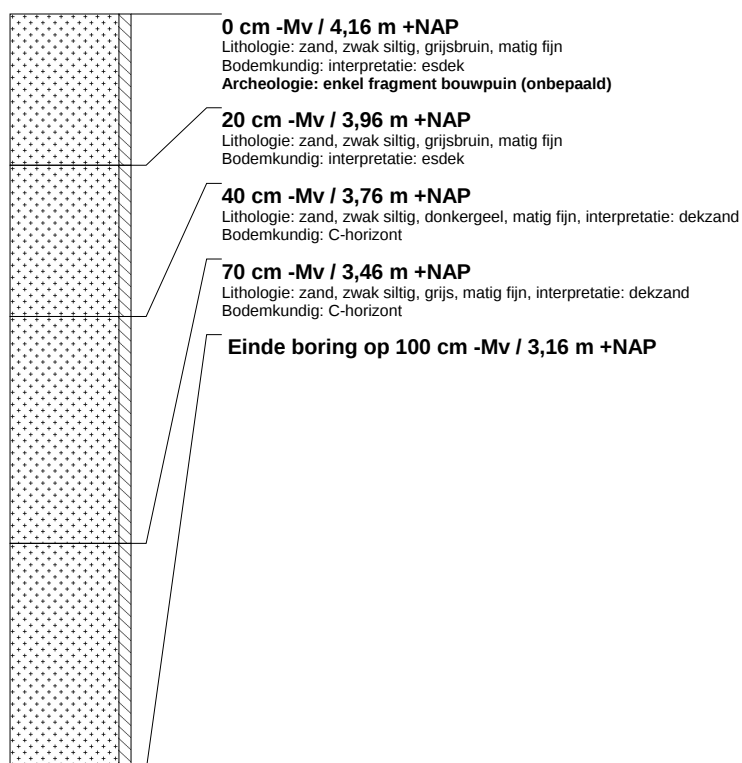
Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) geprojecteerd op de IKAW; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

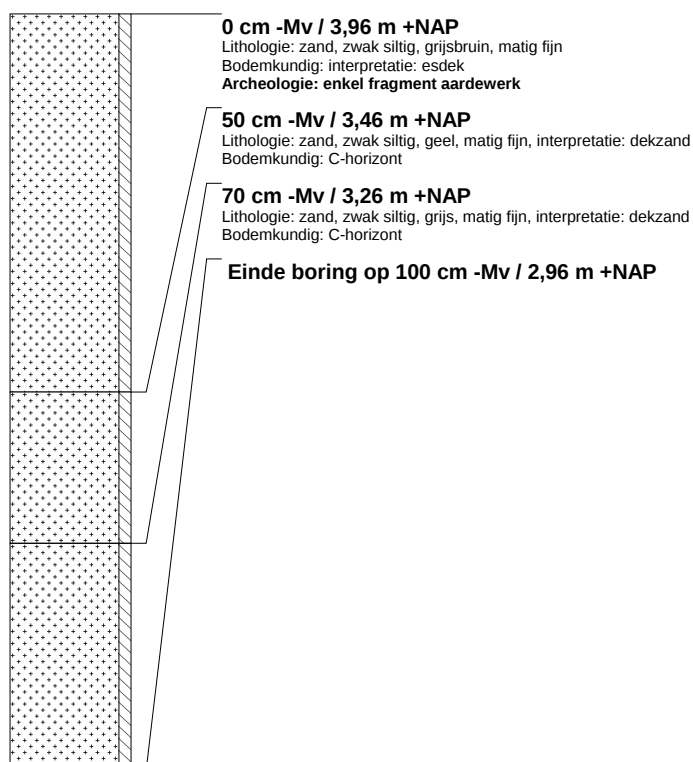
boring: DOLA-1

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 4,16, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

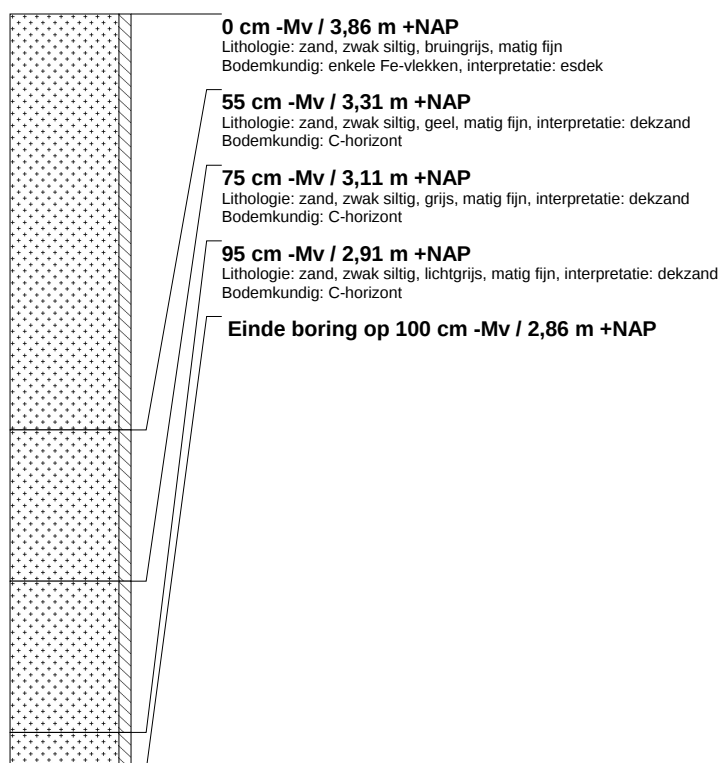
boring: DOLA-2

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 3,96, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

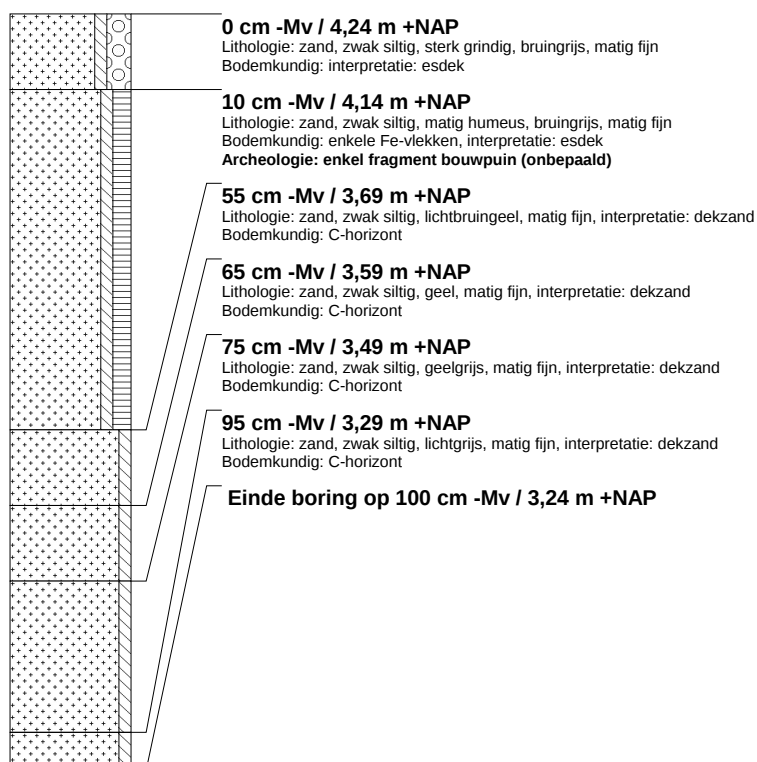
boring: DOLA-3

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 3,86, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

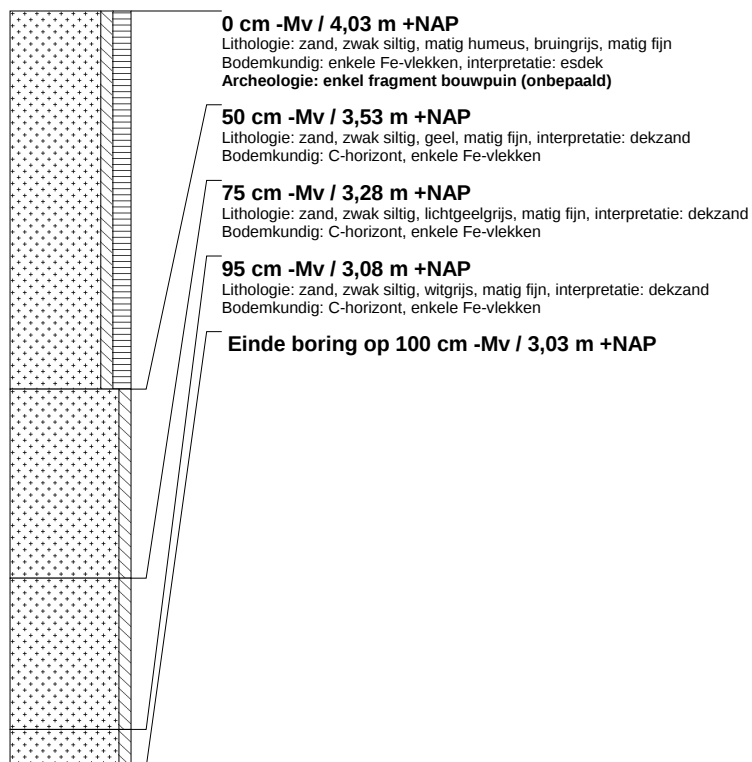
boring: DOLA-4

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 4,24, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

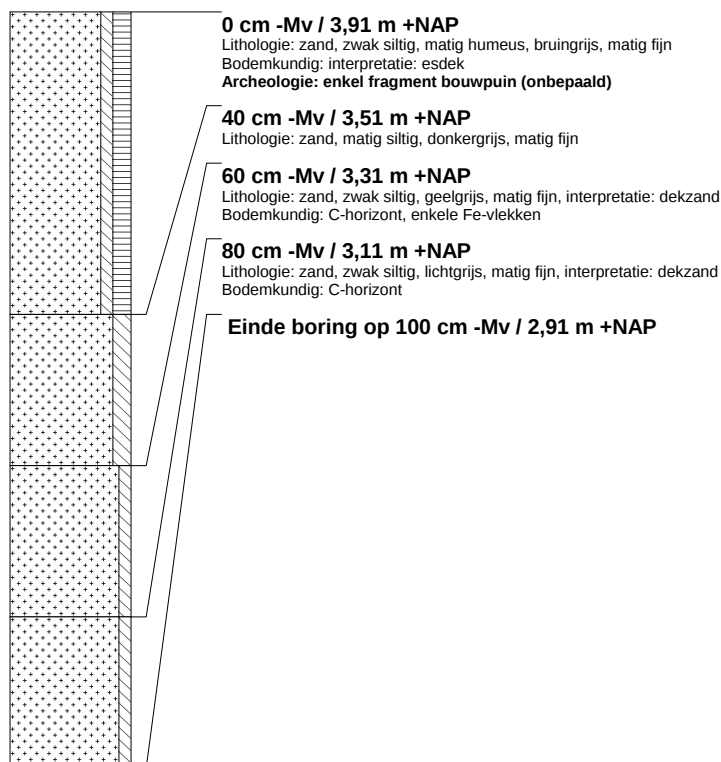
boring: DOLA-5

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 4,03, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

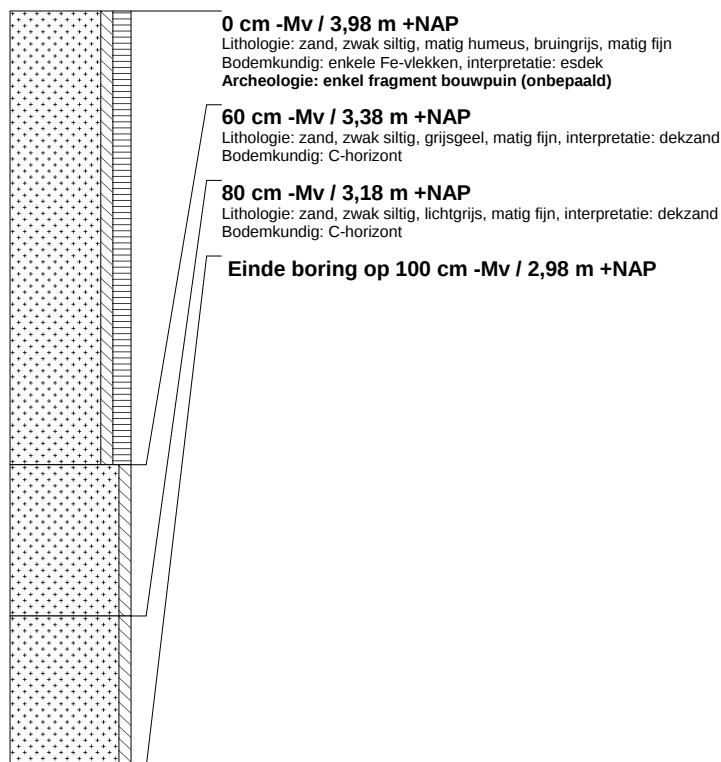
boring: DOLA-6

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 3,91, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

boring: DOLA-7

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 3,98, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

boring: DOLA-8

beschrijver: SW/JVE, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39, hoogte: 4,10, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: QUINT, uitvoerder: RAAP West

